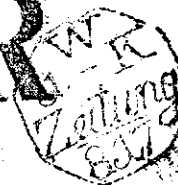

MAGYAR KURIR

Indult Bétaból, Kedden December' 16-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Német Ország.

A' Németországi Főiskolákbéli tanuló-
lók' inneplési vigadozásaitnak, mellyel
a' Warthurgon, mint annak idejében
említettük, a' Lipsiai győzedelmes
ütközetnek emlékezetét, a' múlt Okto-
berben tartották, némelyekre nézve ked-
veilen következősei lettek:

A' Pruszsus Királynak egy közelé-
bi Rendelése szerént, mind azok a' tanu-
ló ifiak, kik a' Pruszsiai Univerzitasok-
rol ezen inneplésen megjelentek volt,
szoros kikérdeztetés alá vonattatnak, 's
a' kikérdeztetés' resultatuma ő Felsőgö-
nek elejébe terjesztetik.

Weim a rban ilyen Nagyhertzei Ren-
delés jött ki Nov. 14-dikén: — „*Károly*
August, etc. Alhatatos 's nagy tudományú
Tanácsosok, Hívek! A' Weimari *Oppo-*
*sitionális újság*nak ezen esztendőben
híjott 245; 246; 's 247-dik darabjaiban, ily
tízímirás alatt: Frantziaországnak külső
országokhoz név szerént Németországhoz
képpent való mostani állapotjának leírá-
sa, kiadatott Tzikkely, oly nyilatkozta-
tásokat 's kiméllés nélkül való ítélet-téte-
leket foglal magóban, mellyek eránt a'
mi ezen esztendőben April. 13-dikén ki-
adott Rendelésünkben fontos megintések
találtatnak, 's a' melly Tzikkely a' mi
Nagyhertzei Udvarunknál lévő Frantzia
rendkívülvaló Követnek 's meghatalmaz-
tatott Ministernek, panaszlásra adott al-
kalmatosságot. A' külső Státusokkal va-

ló jó állapotnak fenntartatása eránt való
gondoskodás tehát annyival is inkább,
hogy a' szóban lévő Tzikkely által a' Szö-
vetséges Hatalmasságok' tselekedeteiknek,
kikkel mi is szövetségi kötésben vagyunk,
oly indító okok tulajdonittatnak, mellyek
nem tsak illetlenül vannak előadattatva,
hanem fundamentumjok sintsen, azt ki-
vánnya töllünk, hogy a' mi Kormányo-
zótisztjeink a' nevezett Újság' kiadóinak
a' mi ezen Tzikkelynek kiadásával való
hathatós megnevelégedésünket adják tud-
tára 's parantsólják-meg nékiek, hogy
ezt a' megintést azon újságlevélben kö-
zönségesen hirdessék-ki. Továbbá azt is
adják tudtokra nékiek, hogy ha többé ily
nemű fundamentomos panasz elő talál
fordulni ezen újság ellen, ennek azon
darabjai, mellyekben a' panasznak tár-
gya találtatni fog, elvétettetnek, vagy
pedig, ha az elvétel valójában meg nem
eshetne, maga az újság megtiltattatik 's
mind addig megtiltatva marad, míg a'
Státus' Országlószékének elégséges kezes-
séget nem állit affelől, hogy többé arra
reávéteni nem engedí magát, hogy oly
nyilatkozatásokat adjon-ki, mellyek a' mi
Udvarunknak és Státusunknak más Ud-
varok és Státusok eránt való közönséges
jó állapotját megzavarhatnák. Költ Wei-
márban, 's a' többi."

Ezen parantsóletot egész valóságá-
ban kihirdette e' hónap' 1-ső napján hi-
jött darabjában a' fenn-nevezett Újság.
A' K o t z e b u e' ablakát, kinek egy

írását is némelly másokkal egygyütt, a' Warthurgi innepkör a' tanuló ifjak megégették vala, mostanság azért, mint ő maga az újságban írja, hogy a' Turnirozás (Ritteri tusakodás) ellen irt, a' Jénai tanulók Weimárban theatriumi időtöltésen lévén, az egygyik Turnirozó beverte.

Norimbergában November' 30-dikán az ott őrizeten lévő Bavarus Könnyítlovás Regementnek katona pompája tartatván, kihirdettetett, hogy Leuchtbergi Hertzeg 's már most egyszersmind Eichstaedti Fejedelem (volt Boharnois) ezen Regementnek Obersterévé neveztetett légyen. (Az a' Diploma, melynél fogva a' Bavarus Király Eichstaedt ezen Hertzegnek a' maga Vejének adta, 's öt Fejedelmi jusokkal felruházta, nem rég' tétetett közönségessé az újságlevelekben).

Nagy Britannia.

A' Londoni *Kurir* ezen napokban ismét megújította a' nyomtatásbéli szabadság ellen már több ízben nyilatkoztott buzgolkodását, erőssítvén, hogy ő reméli, hogy az Anglus nemzet örömmel fogja venni, ha értésére esik az, hogy a' Ministerek ezen tzélnak végrehajtására fordították iparkodássokat. A' *Kronika* ellenben megtzafolni iparkodott a' Kurirnak ezen vétekedését, attól félvén, ne hogy a' visszaélének színe alatt maga a' valóságos szabadság is rövidséget találjon szenvedni. Most azt olvassuk, hogy későbbre tsakugyan a' *Kurir* is jónak találta a' maga előbb nyilatkoztatott reménségéről lemondani 's előbbeni állapotát megmásolni, oly kifejezésekkel: Hogy a' Ministereknek ugyan telyességgel nem tzélsása az, hogy a' nyomtatásbéli szabadságnak megszorittatására, új törvényeknek hozattatását jovallják: tsak a' fennálló törvényeknek szorosabb be-

töltetését akarják kieszközleni. Azt mondja ugyan ezen *Kurir*, hogy Angliában soha sem is volt olyan Ministérium, melly a' nyomtatási szabadságot jobban tisztelte 's hotsülte volna, mint a' mostani. Mindenek tudják, úgy mond, hogy Minister Lord Liverpool egy Enrópai Hatalmasságnak, ki azt kívánta vala, hogy az Angliai nyomtatás' szabadságának némünémű határok szabattassanak, ekképpen felelt: — „Az Anglus Király semmit se' tehet egy olyan jus ellen, mellyért a' Constitútzió kezes.“

Az Algiriai pestises hajós sereg, melly a' Német tengeri partok felé evez, mikor a' Gibraltari keskeny tengeren kijött, ezen várnak közsálait tsaphodó öbölben is megjelent, de megizenték néki, hogy egy ágyülvénél közelébb ne merjen megállapodni. — Az Algiriát illető pestises hírek, most már nem olyan rettenések, mint az előbbieniek voltak. Talám megeshetik, hogy ezen Deyvel még azt a' fenyegetődzést is visszavéteik azon újságírók, kik kihirdették, hogy ő, a' pestis által okoztatott megnépetlenülésen segíteni akarván, mind addig zohotot ígér a' nőtelen férjfiaknak, míg meg nem házasodnak.

Spanyol Amerika.

A' Londoni *Kronika* egygyik új levelében néhány tudósítást adott ki *Venezueláról*, mind hivatalszerént való tudósításoknak nevezvén őket. Nagyobbadon azok a' dolgok irattatnak-le hennek hosszasan, mellyekről már régebben is irtak a' közönséges levelek, a' milyen p. o. a' Spanyol Guyanáknak az Insurgensek által lett elfoglaltatása 's a' Spanyol hajóknak a' Brion hajós serege által történt összerontatása. Első ezen levelek között ezen Insurgens Admirálisnak Brionnak a' Respublika' fejéhez Bolívarhoz intézett tudósítása. A' ma-

ga erejét 27 hajókra teszi Brion, a Spanyolokét 19-re. Mondja, hogy a verekedés sokáig véresen folyt, végre az ő részére hajlott a győzelem; a Spalok 9 hajót 's 200 holtakból és sebesekből álló embereket vesztek; a Brion vesztese csak 60 emberre telt. De ez a verekedés csak előpostája volt egy későbbi sokkal nagyobbak, melly azután öt nap múlva történt. Ennek kezdetében néhány hajóját elnyerte Brion az ellenségnek, 's a többit *Pagayos* szigetéig kergetvén, itt ismét össze tapott vellek. Ezen néhány napi verekedéseknek resultatuma nagy volt Brionra nézve. Az Insurgensek' nyeresége is, mindenféle hajós készülékekkel, kötelekkel, árbózfákkal, vitorlákkal, 's fegyverrel terhelt gazdag hajókból állott. A 1500 embert fogtak el, kik között némely fő és megkülömböztetett nevű emberek találtak. Minden vízi és száraz vítézeit nagyon ajánlja Brion a Bolívar igazságos indulatjába megjutalmaztatás végett, mint hogy mind nagy megkülömböztetéssel vitték magokat. — Mind ezeknek a múlt September' elején kellett, mint a' környű állások mutatják, történnie. —

Ezen tudósítások után Bolvárnak vagy két Proklamációji következnek, melyek Guyanában adattak ki. Az első az elszaladott lakosokhoz intézvény, hívja őket, hogy térjenek vissza honnyobba; 's tyrannusaiknak zászlóját elhagyván, éljenek az ő Fő kormányja alatt a' szabadságnak édességeivel. Egy más Proklamációban minden nemzetekből való kereskedő hajóknak tudokra adja, hogy az Orinoko minden kikötőhelyei nyitva állanak előttök, tehát tessék élni az alkalmatossággal minnyájoknak. — Továbbá következik még egy más Bülletin, mellyet egy Gen. Adjutáns a' Terra Fermai egyéb insurgens armádáknak utóbbi hadi munkáikról Sept. 2. di-

kán kiadott, 's a' melly szerént Varinas, Sancarta, Merida, Új Granada, S. Fernando, Nateas, 's Apure városokat elfoglalták; Insurgens Generális Güerreno Királyi Generális Palmerót elfogta; 's a' többi, 's mind ezek szerént a' Venetuelai térségeken többé egy ellenség sem találtatik, ki az Insurgensek' fegyverei előtt megállani mérészlenc (de ezen erősségek, Barcellona, Cumana, Caracas, még az ő kezében vannak ám.) — A' Londoni *Kurir* azonközben mind ezeket a' tudósításokat *Cervantes*' idejébéli *Don - Quixoteriáknak* nevezi, mint az Austriai Beobachter megjegyezni jónak tartja.

H a y t i.

Henrik Király (Cristoph) ezen esztendőnek 1. ső napján, mellyen ott a' Hayti' függetlenségének emlékezetét fényesen innepleni szokták, így beszélt egy proklamációban a' sekete néphez: —

„Nagyon szerentsésnek érezzük magunkat, hogy tudokra adhatjuk polgártársainknak, hogy a' mi Európával való politikai és kereskedési összsatsatódásaink lassanlassan sokasodnak. Kereskedésünk gyarapodása, mezei gazdálkodásunknak is nagyobb virágzását kívánja, minthogy ez, amannak tápláló eledel. Ajánljuk mezei munkásainknak, hogy foglalatoskodásaik mellett buzgósággal megmaradjanak, mert megtudhatják, hogy szerzeményeiknek haszonnal való előadásában elegendő buzdító okot találhatnak. Mi részünkről mindent elkövetünk, hogy a' Státus' boldogságának 's gazdagságának ezen két kútféjeit gyarapíthassuk. A' Frantzia Kabjné meg ezen esztendőben is megújította a' maga sikeretlen kívánságait; minthogy ereje elég nem volt a' mi elnyomattatásunkra, 's minthogy fenyegetődzései által meg nem rettenthetett bennünket, *palliativa curák-*

Kal (eszközökkel) akart élni, hogy idővel ismét a 'rabszolgaság' rettentőségeibe merithessen bennünket. Minthogy azon formák, mellyekben ezen Kabinétnek ajánlái hozzánk érkeztek, részszerént szokatlanok, részszerént pedig a' mi törvényeinkel 's rendtartásainkal ellenkezők, sőt egy vitéz és nagy lelkű nemzetnek, a' melly magát függetlenné tenni alkalmatos vala, gyalázatjára szolgálók voltak: mind ezekre nézve mi azokat mérgeledéssel vissza vetettük. A' mi Országunk' függetlensége a' nép' közönséges akarátján lévén fundáltatva, egyéb tekintetben is kemény és állandó intézeteken fekszik, 's minden napokon újabb meg újabb erősségre találván, valamint nekünk úgy maradéknaknak is kezességül fog szolgálni azért, hogy mi többé Frantziaország alá vissza nem térünk. Hanem, nem elégségesek még csak magok Státusunknak ezen intézetei; csak ha eddigvaló szokásainkat megváltoztatjuk, 's mind azokat a' rendtartásainkat, mellyeket a' Frantziáktól felvettünk, leteszszük; ha, a' mi több, idővel még a' *Frantzia nyelvet is*, mellyet mind ez ideig megtartottunk, elhagygyuk: csak ekkor és nem előbb fogunk oda jutni, hogy a' Frantzia uralkodásnak még a' gyökerét is kiirthassuk magunk közül; ha azt a' közönséges lelket, a' nép' gyűlölségét, mellyet Fr. ország 's az ő Országglószéke ellen esküvéssel magunkba vettünk, lelkünkben nagy gondal megtartjuk 's tápláljuk: csak ekkor és nem előbb hízkelhetünk magunknak azzal, hogy azon Országglószéktől és néptől nem félhetünk, mellyek oly iszonyúságokat 's igazágtalanságokat követtek-el rajtunk, mellyeknek szemlélésére a' természet is megrázkodna. Ezen léleknek fenntartatása 's tápláltatása végett vetettük szemeinket a' közönséges tanulásra, mint a' melly leghathatósabb eszköz arra, hogy a' népek erköltsei

megjobbítottassanak 's palléroztassanak 's néki Charaktert szerezzenek. Egy Királyi Tudósok' közönséges Oskolájának, 's az Országnek minden városaiban néposkolájának felállittatását rendeltük a' tudományok első fundamentominak elterjesztésére. Az ifjuságnak a' fő városban felállittatott néposkolákban vett előmenetelei mutatják, hogy remétségünk nem tsalott-meg. Az idegen tudósokhoz, azoa igazságszeretethől és nemes indulatból, hogy ők nállunk a' tudományokat és mesterségeket virágzásra segítik, kedvezéssel viseltetünk. Már kihirdettük, hogy nállunk minden vallás' esmeretei megszenvedetnek 's oltalmaztatnak. Elmulthatatlanul szükséges az Ország' boldogságára az, hogy az Országglószék által meghatározatandó regulák szerint, a' nép' természetével valóságosan meggyegyző neveltetés állittassék-fel; mert bizonyos dolog az, hogy, ha a' megért korú embereknek törvények vannak, a' gyermekeknek is kell lenni némelly törvényeknek. Az életnek első szempillantataitól fogva tanulni kell az embernek magát az életre érdemessé tenni, 's ugyan akkor el kell kezdenünk kötelességeinknek gyakorlását is. Tehát nem elég ezt mondani az embernek: Légy jó! hanem azt is meg kell néki mondani: hogy kell jó lenni? Ha jó polgárokat akarunk belőllök tsínálni, gyermekkorokban kell őket tanítani. A' mi népintézeteinkből oly emberek fognak kiszármazni, kik a' magok sokáig kitsűfoltatott jusaikat a' tudományok 's alkalmas vóltok által védelmezni tudni fogják; ezen intézeteinkből fognak széley terjedni a' nagy massára (népre) a' világosodásnak sugárai, mellyek ötet kötelességének megismerésére 's méltóságban való tartására, és hazája' szeretetére megtanítják. Így foglalják el idővel a' pallérozott embert megkülömböztető virtusok a' tudatlanság' és erköl-

bi remlottság' helyét, mellyek a' barbarus rabszolgaságnak szomorú követke-
zései. Haytiak! a' világ nagyon reá-
tok függesztette szeméit; barátaink és
ellenségeink egyformálag szemmeltartják
magunkriseletét; azoknak ditséretjeiket
megérdemleni, ezeknek rágalmasaikat
megtazfolni köteleztetünk. Végezetre, el-
keli enyésztenünk azon gyűlölséges elő-
ítéleteket közzülünk, mellyek által szá-
zadontól fogva elnyomattattunk."

Portugallia és Brasilia.

Minekutanna Bétsből Cs. K. Kapitány
Gróf *Wrba László* ö N. ga Rio Janei-
róba azzal a' hiradással megérkezett vol-
na, hogy ö Cs. Kir. Fő Herczegasszony-
ságának *Leopoldinának*, az egyesült
Portugallia, Brasilia, és Algarbia
Országok' Koronaörökösével, Alcantarai
D. Pedro Kir. Herczeggel való házassági
összekeleése Procura által e' folyó eszten-
dei Májusnak 13-dikán Bétsben tökéll-
tességre hajatott, az Augustusnak 21-di-
kén eső Tsötörtökön *Rio Janeiroban*
egy rendkívül való Údvári újság tététtet
közönségessé. Ebben Brasilia minden úe-
peinek tudokra adatik az említett örven-
detes történet, és egyszersmind ö Felse-
ge a' Király 3 napra, ugyminut Aug. 21,
22, és 23-dik napjaira öröminnepet ren-
del. Már ez előtt, t. i. Aug. 9 - dikén
Báró *Neveunek* mint a' Cs. K. Austriai
Udvárnak ezen Udvárnál lévő Követségi
Titoknokjának és Agensének Audientziát
adott valt Király ö Felsege, melly al-
kalmatossággal a' tiszteltt Báró Tisztitár-
sát Báró *Hügel*, és Cs. K. Kamarás Gróf
Pálffy és *Schönfeld* urakat bemutatta
ö Felsegének. Ugyan azon napon kapott
legelsőben Prussziai Követ, és Meghatal-
mazott Minister Gróf *Flemming* is Au-
dientziát, mellyen Meghitelező Levelét
által adta, 's e' meglévén a' Királyné ö
Felsegének és az egész Kir. Familiának
bemutattattott.

A' Lisbonai Nov. 8-dikáról szóló
tudósítások szerint, a' következő nap v.
is Nov. 9-dike volt a' Portugallia és Tu-
nis közt eddig volt fegyverszünésnek ha-
tárnapja. A' Dey olly selettébb való ki-
vánásokat tett-fel, mellyeket Portugallia
nem tellyesíthetvén minden a' fegyver-
szünésnek meghosszabítására nézve egész
a' legutolsó szempillantásig tett próbaté-
teleknek füstbe kellett menni. Már elő-
re rottegnak Portugalliában a' bizonyo-
san elkezdődő tengeri tolvajkodásoktól,
mellyeknek eltározatására két Fregátok
ki is vagynak már rendelve, és maholnap
megindulnak a' Szüktengerfelé a' Portu-
galliai hajóknak védelmezésére.

Azok között a' Tudósok és Termé-
szetvizsgálók között, kik Leopoldina Cs.
K. Fő Herczegasszonynak Brasiliába való
menetele alkalmatosságával az új világ
felé elindultak, Professor *Mikan* úr, mint
a' ki társainál előbb megérkezett *Rio*
Janeiroba illyen foglalatú levelet kül-
dött onnan Aug. 15-dikéről egy *Havre*
de Gracéba evező hajótól. Mi jól va-
gyunk. A' meleget is állhatjuk; mivel
csak olyan forma, mint a' millyen nya-
rak nálunk cérti Prágát, a' hova való új-
ságban jött ez a' levél is ki) már több
esztendők óta járnak. Hanem November-
től fogva Mártziusig, melly időre esik
itt a' nyár, azt mondják, hogy tikkasztó
hérség szokott lenni. Mi azonban ekkor
a' hegyes bértzes helyeken utazunk, a'
hol rendszerént hívesebb szokott lenni,
mint ezen a' hegyektől ugyan körül vett,
de lapályos és potsolyás térségen, a' hol
Rio-Janeiro fekszik.

A' múlt héten Orosz Cs. General-
Consul, *Langsdorf* úr egy *Mandjok*
nevű jószágába, az itt lévő tengeröblön
túl vitt bennünket, t. i. *Spix* és *Mar-
tius* Doctorokat, Vidékfestő *Ender* urat,
és engemet. Itt a' tájék romanos szép-
ségű, de egyszersmind oly kietlen is, hogy

lehetetlen megjárni. Ha csak egy kevés távolabb megy az ember az Ország utjától, melly itt megyen el *Minas Geraes* felé, vagy ha a' gyalogútnak mellyek itt nagy ritkaságok elhagyja; minden féle ágoshogas növényeknek szövényes töreibe keveredik, és a' tövises Mimosák és Pálmák' szurásaitól megsebesítve tér vissza. A' sűrűn benőtt börtök' hataikról itt 's ott roppant kősziklák húzakodnak fel, de ezeknek tetejekre felmászni, ha ugyan meg kellene neki lenni, húszszor több időbe 's fáradságba kerülne, mint a' mennyi hazánkban hasonló próbatételre megkívántatnék. Ha pedig *Rio Janeiro* körül, mellynek környéke a' többihez képest művelttnek látszik, így van a' dolog; mit kell feltönnünk további utazásunkról, mikor majbellyebb megyünk a' Tartományba? De más részről melly kedvesek ezek a' szép vadonok a' Természetbúváriának! Minden szeg 's zug tele külömbkülömbféle plántákkal, mellyeket itt soha a' fagy el nem fonnyaszt, tarkabarka madarakkal p. o. borsevőkkel, papagájokkal 's a' t., és pompás pillangókkal! Melly örvendétes érzés az a' Természetvizsgálónak, mikor a' virágzó Helikonja, Ananász, Manrant virágok csak úgy mosolyognak reá a' bokorból, vagy mikor külömbféle harasztok (Filices) palmasformán nyúlnak fel mellette, sőt az Együttnevezők (p. a' bojtörján 's a' t.) olly magasra nőnek, mint egy fa vagy tsemete. Elég az hozzá, hogy annyi itt a' szedni, gyűjtögetni való holmi, hogy nem győzi az ember. Én mind eddig csak a' plántákra és bogarakra ügyeltem; mert ha még madarakat akartam volna löni, és kitönni, úgy meg kellett volna kettőztetnem, vagy háromszoroznom is magamat. Szívszakadva várnom minden órán segédjeimet, *Natterer* és *Schott* urakat, és plántarajzoló *Buchberger* urat, kik az *Augusta* nevű ha-

jón jönnek utánam. Sokkal több időbe, és munkába kerül az elkészítés, mint a' szedegetés. Alig lehet valamit a' sok hangyák vagy a' még ezeknél is gonoszabb Termíták (Óriás hangyák) miatt megtartani. Vagy fel kell valamit szabadon függeszteni, vagy annak az asztalnak lábát kulimászszal bekenni, mellyen gyűjtemények vagynak, vagy pedig egészen vízbe kell ezeket helyheztetni, hogy tőlök valamit meg lehessen menteni. Éppen nem régebben járt úgy egy valaki, hogy egy bőrládában lévő minden fehér és mástéle ruháját semmivé tették azok a' veszedelmes állatok. Arsenikkel szokták őket pusztítani. Itt is van jó is rossz is, mint mindenütt a' világon. Nekem minden tekintetben jobban tetszik hazám, ha mindjárt ez a' táj tele van is egy Természetvizsgálónak lelkét gyönyörködtető 's tápláló dolgokkal. Majd akkor akarok abban a' jóban 's szépségben, a' mit itt találtam, és még ezután találok, a' visszaemlékezés által igazán gyönyörködni, ha majd kedves hazámba vissza térek. Most költözködünk éppen a' *Rua de Alfanga* nevű utszából, melly ötször olyan hosszú mint a' Prágai híd, *Catumbi* nevű, külső városba, a' hol tsupa kertek közt fogunk lakni, és kevesebbet is kell fizetnünk. Most egy hónapra 16,000 Realeseket (480 Rees = 1 Crusade 1 fl. 16 xr. 3 dr. jó pénzben mind öszve körül belől husz Spanyol Piastereket) fizettünk. Pártfogóinknak, Barátainknak, és Földijeinknek emlékezetekbe ajánljuk magukat.

Frantzia Ország.

A' mostani Frantziaországi lakosoknak száma egy új felszámlálás szerint 29,045,090-nek (huszonkilentz milliónak negyvenöt ezernek és kilentzvenkilentznek találtatott.

A' penziók' laistromát, mellyek a' f. 1817. esztendő' Septemberéig a' Status' ro-

vására feljegyeztetve vannak, a' követek kamarája elejébe terjesztették a' Ministerek. Ezek mind egygyütt egy tíz negyedrét kötetekből álló, 300 levél-lapos könyvet tesznek. A' beirattalva lévő penziók száma 196,205-re, 's a' penziók summája esztendőnként, mellyek között 20 Frankosoktól fogva 12; 15; és 20 ezresek is találtnak, hatvanhárom millió ötszáz kilentvenöt ezer és három Frankot tesznek. A' folyó 1817-dik esztendő Januariusának 1-ső napjáig tsak 22,268,382 Frankra ment volt ez a' summa a' többi mind a' minapj kilépett Minister *Feltrei* Hertzeg *Clarke* alatt, járult oda.

Az egész summának felosztása

	Fők.	Summák.
Polgáriak	7,781	2,294,682
Katonák és özvegy-katonánék	152,918	48,540,484
Papság	55,506	12,959,87
	196,205	63,595,003

Az új Hadiminister *Gouvion-Sant-Cyr* a' rekrutázásra nézve egy törvény-jovallást terjesztett ugyan ezen Kamara' elejébe, melynek alkalmatosságával a' több Ministereknek és néhány Státustanátsosoknak jelenlétekben, egy fontos beszédet is intézett ahoz, a' melly summásan ezeket foglalja magában: —

„A' Constitúciónak 12-tődik tizkegye azt kívánja, hogy a' rekrutázás módja egy új törvény által határozottassék meg, a' melly a' maga visszaélései és keménysége miatt gyűlölséggé lett *Conscription* helyébe lépjen. Ennek a' törvénynek megkésztetése nem valamitől való félelmeskedésből, hanem tsak azért

jovaltatik már most, hogy a' katonaiszolgálat 's a' rendnek megtartatása, annál bizonyosabbak lehessenek. A' katonaság' egész száma tsak a' laistromokban fog fennállani; Frantziaország' finántziája ennek most tsak egy részét engedi lábra állani. A' mi katonai systemánk sokkal hátrább marad még mostattól, a' melyre egyéb Európai Hatalmasságok a' magok hadi erejeket állították. Terheink súllyától való megmenekedésünket tsak a' békességnek fennállásától, a' Monarkháknak barátságoktól, 's azon bőltsességtől várja a' Király, a' melly most Európát kormányozza. A' jovaltató rekrutázás' neme két féle: *önkéntvaló* és *erőltetett*. Az önkéntvaló tsak azokhoz a' karokhoz tart számot, mellyek nélkül a' mesterségek és mezci munka ellehetnek; vagy más szókkal, a' melly emberek a' hadi munkát a' mondott foglalatosságoknál feljebb bétülik. Ezekre nézve tehát helye leszen a' Capitulationnak (bizonyos esztendőkre való beállásnak, 's újabb beállásnaa). De ez nem elég; megmútatta a' tapasztalás, hogy kényszerítő módhoz is szükséges folyamodnunk; de a' melynek kettős határt szab az új törvény; tudniillik először, hogy ezeknek száma a' 150 ezeret fellyül ne haladja; másodsor, hogy esztendő alatt 40 ezernél többre ne teljen. Nagyobb számú armádának kiállítására új törvény kívántatik. Az ifjuság a' maga departamentonabéli Legióba irattatik-be, melly által az elszökés leginkább meggátoltathatik. Így a' Legiók azok lesznek a' katonákra nézve, a' mik a' familiák a' polgárookra nézve. — (A' többi következik).

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó cédulában: —

Dec. 12-dik napján 299 $\frac{1}{2}$ — 15-dikén 301 $\frac{1}{2}$ — 15-dikén 300 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről December' 10-dikén. A Tudományok folyamatajának a' Pesti Kir. Universitásban ezen esztendőben lett elkezdődését a' többek között különösen az is nevezetessé teszi, hogy az Orvosi Praxisnak Professora *T. Bene Ferentzúr* egy nyomtatott hirdetményt tett közönségesse, mellynek e' következő jöltévő dolog volt a' tárgya; hogy a' szegényebb Betegeket akár Tanulók akár Kalmár, és Mesterlegények legyenek azok, kész a' tisztelt úr ingyen orvosolni, azoknak házaikhoz eljárni, a' kiket pedig lehet, azokat az Universitásnak Ispotályaiba felvenni. Ezeknek itt orvosság 's tartás, ingyen adatik.

* * *
Szüretelni a' hó-alól nem példanélkül való 's némely helyeken nem is éppen rosz ritkaság: hanem a' hó-alól aratni, már e' nagyon szomorú újság. A' *Salzburgi* újságban olvasunk most egy illy szomorú példát. Az ottlévő hegyes-völgyes vidékek' lakosait az idei elkésett tavasz nagyon megrettentette vala: de az arra következett kellemetes napok itt is megörvendeztették a' szomorkodó népet, 's már mindenek jót reméneltek, a' midőn Radsadtól nem meszeze az Untertauerni környéket a' jég Junius' közepén nagyon elverte. Némelyek lekaszálták, mások ott hagyták szárban lévő buza vetéseiket, 's ezek kitsirázván, még jó aratást ígértek. Október' elején még volt valami reménség: de végre nem soká ezt is elenyésztette a' jökori hó, melly a' már fél-ért lúzat egészezen oda temette. Ezen Októberben oda temetett gabonát próbálgatá ez a' szerentsétlen nép a' hó-alól Novemberben kiszedegetni, minekutánna a' havat lapáttal fere

hányta 's a' gabonaszálakat seprüvel megtisztogatta. A' hóval ekképpen öszszefagyott gabona' kévékbe kötvén, gyengeleleg süto kementzébe hánnyák most az éheihalástól félo emberek, 's megszáritják, megtsépelik, 's így próbálják hasznát venni.

A' lefolyt esztendőnek nevezetességeiről némelly jegyzések: —

Azt mondják a' Grönlandiai tengerjáró Halászok a' magok tudósításaikban, hogy a' Világ' Systemáját (ők ezt természet névvel illetik) valamely erőszak érvén, ez azt okozta, hogy az Északi tenger a' szüntelen való jégnek egy részétől megmenekedett. Némelly hajósok egész a' 84-dik grádusig seleveztek, és sohol jégre nem találtak; sőt a' mi 400 esztendőktől fogva nem törtéat, némelly hajósok Grönlandiának napnyugoti partjához is elmentek, 's azt erősítik ugyan ezek, hogy ők a' Pólusig elmehettek volna, ha oly utasítás lett volna eleikbe adattatva, hogy efféle próbát tegyenek. Melyre nézve a' Tudományok társasága Londonban a' Ministerekhez folyamodván arra kéri ezeket, hogy tétessenek új próbákat ezen tekintetben 's nevezetesen, hogy a' Grönlandiához járó Halászoknak, a' kik ezen próbatételekre legalkalmasabbak, a' 84-dik gráduson felyül minden grádusnyira bizonyos mértékszerént nevedő jutalmakat ígérjenek. Az idén mint egy egy sziget, oly nagyságú jégdarabokat láttak az Atlanticumtengeren hűmpölygeni, mellyeket északról hozott oda a' tenger. Mint-hogy ily nagy változás esett az északi tengereken, tehát, mint mondják, egy ha jó fog különösen a' végre elküldtetni hogy még egyszer próbálja-meg, ha valyon nem lehetne-e a' száraz földentől északról napnyugotra evezni.